

ดนัย ชาทิพชิต. บทบาทของบทร้องประกอบพิธีกรรมเหยาของชาวผู้ไท. (๒๕๔๘).

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์สุกัญญา สุจนายา

วัตถุประสงค์: ๑. ศึกษาบทบาทของบทร้องประกอบพิธีกรรมเหยาของชาวผู้ไท

๒. วิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการใช้ภาษาในบทร้องประกอบพิธีกรรมเหยา

๓. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา กลวิธี และบทบาทของบทร้องดังกล่าว

สมมติฐาน: บทร้องประกอบพิธีกรรมเหยาเป็นส่วนสำคัญที่นำไปสู่สัมฤทธิ์ผลในการรักษาโรค

บทคัดย่อ: วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมและศึกษาบทบาทของบทร้องประกอบพิธีกรรมเหยาของชาวผู้ไทในเขตอำเภอพรรณานิคม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร และอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ผู้วิจัยพบว่า “พิธีเหยา” เป็นพิธีกรรมที่สืบทอดกันมาตามประเพณีของชาวผู้ไท ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์และมุกดาหาร แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ พิธีกรรมเหยารักษาผู้ป่วยและพิธีกรรมเหยาเลี้ยงผี ซึ่งทุกพิธีกรรมจะมีบทร้องเป็นองค์ประกอบสำคัญ

บทร้องประกอบพิธีกรรมเหยามีโครงสร้างสำคัญ ๕ ขั้นตอน คือ การไหว้ผีเชิญผี การลำส้องและไต่ถาม การอ้อนวอนร้องขอ การเรียกขวัญสู่ขวัญและการส่งผีอำลา นอกจากนี้ยังปรากฏขั้นตอนพิเศษ คือ การขู เมื่อการอ้อนวอนร้องขอไม่ประสบความสำเร็จ โครงสร้างทั้ง ๕ ขั้นตอนมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการใช้ภาษาและการใช้ดนตรีประกอบบทร้อง

ผู้วิจัยพบว่าบทร้องมีบทบาทนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลในการรักษาโรค โดยเฉพาะบทบาทในการเป็นเครื่องมือค้นหาสมุญฐานของโรค วินิจฉัยอาการเจ็บป่วย บอกวิธีการแก้ไขและรักษาและที่สำคัญที่สุดคือบทบาทในการให้กำลังใจผู้ป่วย นอกจากนี้พิธีกรรมเหยายังมีลักษณะเด่น ๓ ประการ ซึ่งแสดงอัตลักษณ์ของชาวผู้ไท คือ ความเชื่อเรื่องผีแถน ภาษาผู้ไท และดนตรีทำนองผู้ไท